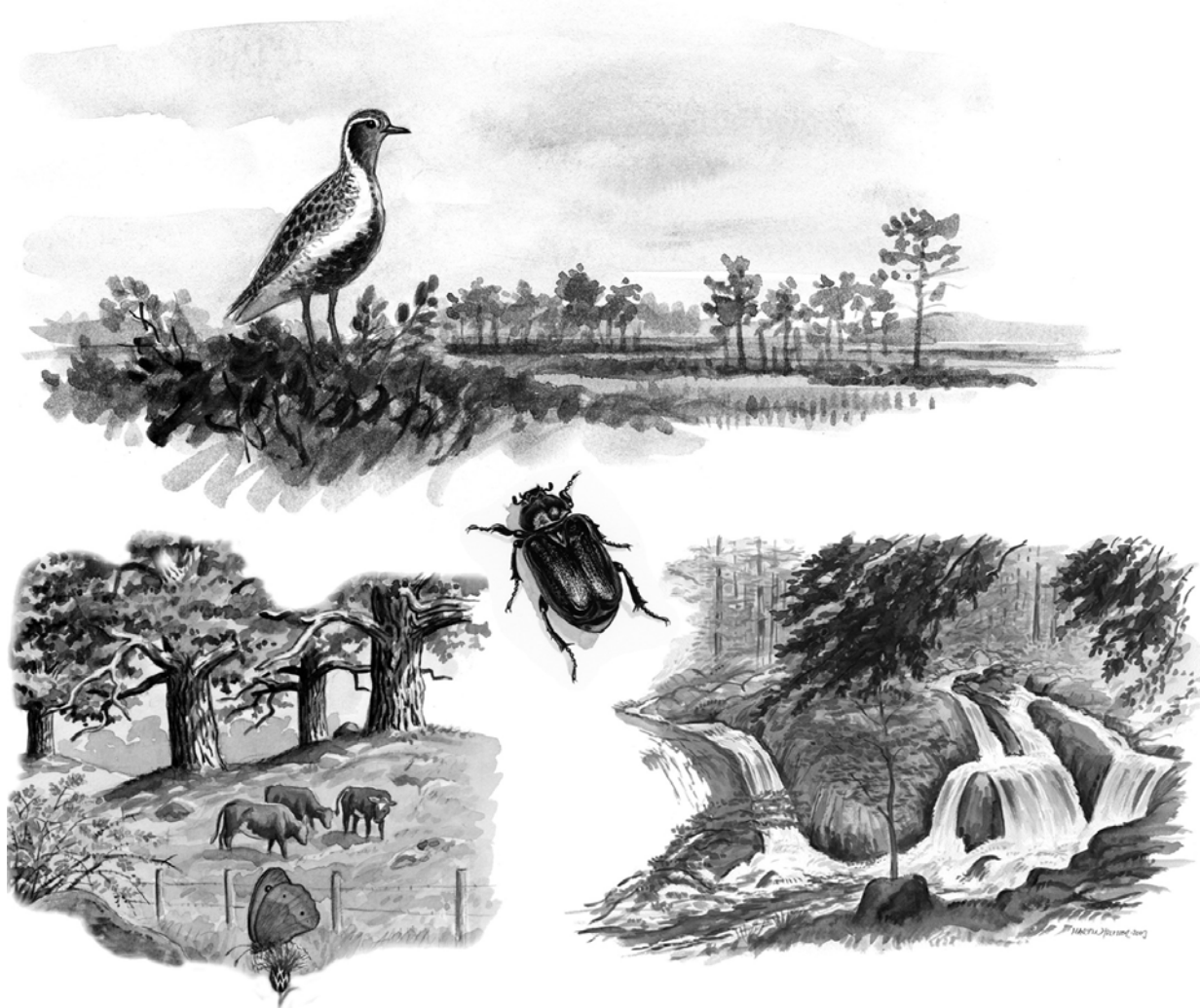

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0530073 Risveden

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med Skogsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsstyrelsen.- www.skogsstyrelsen.se - Telefon 033-177330 vx. - E-post: region.vast@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Fanny Sahlén

BEVARANDEPLAN
Fastställt
2005-12-20

Diarienummer:
511-38286-2005

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0530073 Risveden

Kommun: Ale, Lerum Områdets totala areal: 286 ha

Områdestyp: pSCI, SPA Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 4010 - Fukthed med klockljung
- 7110 - Högmossar*
- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn
- 8110 - Silikat-rasbranter
- 9010 - Västlig taiga*
- 91D0 - Skogbevuxen myr*
- A001 - Smålom
- A094 - Fiskgjuse
- A108 - Tjäder
- A217 - Sparvuggla
- A223 - Pärluggla
- A224 - Nattskärre
- A236 - Spillkråka
- A320 - Mindre flugsnappare

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet med Natura 2000- området är att bevara områdets värdefulla naturtyper i form av naturskogar med sjöar, fukthedar, myrar, mossar och kärr så att fåglar och andra arter har en bra förutsättning att fortleva i livskraftiga populationer i dessa miljöer.

Prioriterade naturtyper inom Natura 2000 är Högmossar(7110), Västlig taiga(9010) samt Skogbevuxen myr(91D0).

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i december 1996.

Beskrivning av området

Natura 2000 området Risveden är beläget i Ale och Lerums kommuner. Området är naturreservat och riksintresse för naturvård och friluftsliv. Risveden utgörs av ett höjdområde som i öster domineras av en skarp nord-sydlig brant med stora höjdskillnader. Berggrunden består av gnejs och är näringsfattig. Terrängen i området är omväxlande, starkt småbruten med mycket sprickdalar och dalgångar. Höjdområdet är småkuperat med mängder av sjöar i olika storlekar, sjöarnas totala antal har uppskattats till 240 stycken om man räknar med små mossegölar. Variationen av naturmiljöerna är stor, här finns myrmarker, öppna kärr, mossar, sumpskogar, fukthedar, rasbranter, stup, bäckdalar, barrskogar samt små områden med lövskog. Skogen har växt upp strax före och under det senaste århundradet, innan var marken öppen av ljunghedskaraktär. Efter igenväxningen präglas markerna idag av en olikåldrig naturskog med en äldre vidkronig tallgeneration och en något yngre trädgeneration av gran och björk.

Skogen utgörs till större delen av barrblandskog med dominans av tall och med inslag av gran, björk samt lokalt asp, oxel och ung ek. I övrigt förekommer hållmarkstallskog och sumptallskog. Tallskogen är på grund av den tunna jordmånen klenväxt, den har sin historik från igenväxta öppna betade utmarker. Hällarna har artrika och utvecklade lavsamhällen och mossor. Gransskogar finns i det södra och norra området. De är mestadels unga, planterade eller gallrade. Det finns dock några äldre bestånd av gran med epifytiska lavar som gammelgranslav, blodlav, grymig nållav och kattfotslav. I de små branterna i kanterna till de stora höjdplatåerna finns lövträd som björk, asp, ek och rönn. I denna miljö finns lågor och torrträd som hyser en rik förekomst av trädsvampar och insekter. På asparna växer bl a slånlav, skrynkellav, korallblylav och rävticka. De vanligaste våtmarkerna i området är olika sumpskogar med ett glest och lågvuxet trädskikt av tall ofta med inslag av björk och al. Här finns suboceaniska arter som klockljung, myrlilja och pors. Andra västliga arter är klockgentiana, vågig sidenmossa, grov hakmossa och falsk vitmossa. I övrigt förekommer stjärnstarr, ängsull, kärviol, rosling, tuvull, granspira och strandlumner. Norr om övre Kvarnsjön finns miljöer med mera näringskrävande arter som knagglestarr, loppstarr (*Carex pulicaris*) och gräsull. Ägg av alkonblåvinge har påträffats på klockgentianan.

Området hyser Natura 2000-fågelarter knutna till en kombination av skogsmiljöer och öppenhet i landskapet såsom nattskärna och pärluggla. Ett antal fågelarter är beroende av fiskrika vatten såsom smålom och fiskgjuse. Tjädern är knuten till barrskogsmiljöer och sparvuggla, spillkråka och mindra flugsnappare är beroende av gamla lövmiljöer med förekomst av bohål. I området finns dessutom bl a duvhök, nötkråka, orre och mård.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Målet är att arter och naturtyper skall finnas kvar och helst öka sin utbredning i området.

Markägarförhållanden

Statligt (Naturvårdsverket)

Vad kan påverka negativt

Följande ingrepp regleras i reservatsföreskrifterna:

- Uppföra byggnad.
- Anlägga väg eller parkeringsplats.

- Bedriva någon form av täktverksamhet.
- Anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel.
- Spränga, schakta, dika, tippa eller fylla ut.
- Dra fram mark- eller luftledning.
- Gödsla.
- Använda kemiskt eller biologiskt bekämpningsmedel.
- Uppföra mast, antenn eller liknande anordning.
- Slutavverka skog, gallra, röja, upparbeta vindfällor eller utföra beskningsåtgärd.

Annat som kan påverka negativt:

- Försurande luftföroreningar kan påverka områdets lavflora, mossar, sjöar och vattendrag negativt.
- Upphörd eller minskad kalkningsverksamhet i området kan påverka fiskbestånden och fisklevande fågelarter negativt.
- Kalkning av naturmiljöer som tex mossar och våtmarker skadar dessa.
- Fragmentering, avståndet till liknande skogsmiljöer är/kan bli för stort så att de isoleras från varandra, då kan inte genutbyte ske inom utsatta arter.
- Omfattande friluftaktiviteter under fåglarnas häckningsperiod.
- Anläggning av vandringsleder, rastplatser etc. nära kända spel- eller boplatser för utpekade fågelarter.
- Jakt på utpekade fågelarter.
- Kunskapsbrist om Natura 2000-arternas populationsstorlekar, utbredning och förutsättningar i området.
- Kunskapsbrist med avseende på skötselbehovet i viktiga naturtyper för utpekade arter.
- Igenväxning av buskar och träd i områdets öppna miljöer.
- Inväxning av gran i tall- eller lövdominerade miljöer.
- Avverkning i direkt anslutning till utpekade naturtyper kan hota naturvärden vilket kan kräva särskild hänsyn vid avverkningsplanering.
- Terrängkörning som kan orsaka markskador, skador på vattenmiljöer eller förändrad markhydrologi.
- Inplantering av främmande arter, framförallt är sjöar och vattendrag känsliga.

Bevarandeåtgärder

Området är skyddat i reservatet Risveden etapp1 och etapp2 med tillhörande skötselplaner. Skötselplanerna är relativt gamla (1986 och 1994) och behöver ses över.

- Fortsätta med kalkningsverksamheten av de områden som kalkas i dag för att de fiskrika sjöarna skall hålla en bra vattenkvalitet och utgöra goda fiskevatten för sjöfåglar och rovfåglar.
- Se över om reservatsföreskrifterna är tillräckliga för att bevara områdets Natura 2000-värden.
- Översyn/revidering av naturreservatets skötselplan för att bättre anpassa den till kraven på gynnsam bevarandestatus för områdets Natura 2000-arter.
- Inventering av utpekade fågelarters förekomst i området.
- Delar av skogsmarken lämnas till fri utveckling medan andra bör skötas så att Natura 2000-arterna kan fortleva i området.
- Planera naturvårdsbränning av stående skog i de områden där Natura 2000-arterna gynnas. Undvik brand i områden där arter kan missgynnas.
- Upprätthålla områdets öppna miljöer genom naturvårdsbränning och röjning av inväxande buskar och träd.
- Ej bedriva jakt på ingående fågelarter i området, detta bör skrivas in i reservatets skötselplan.
- För att främja spridning och genutbyte samt motverka isolering av områdets arter bör markägare i omgivningen uppmuntras att ta hänsyn till Natura 2000 arterna på sina marker. Genom ex gröna skogsbruksplaner där bl a gamla triviallövskogar sparas.
- Undvika att planera vandringsleder, rastplatser etc. nära kända spel- eller boplatser för ingående fågelarter.

Dessutom finns specifika bevarandeåtgärder för respektive naturtyp och art.

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Bevarandestatus

Skrivs när baskarteringen genomförts.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1976; Natur i Älvsborgs län.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1974: Risveden - Kulturmark och friluftsliv. 1974:9.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1974: Risveden - Sammanfattande rapport. 1974:12.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1974: Risveden - Sjöar och fåglar. 1974:10.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1974: Naturvärdesinventering av några områden med äldre skog i Risveden, mossor och lavar. 1974:8.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1986: Skötselplan för naturreservatet Risveden etapp I. Beslut 1986-03-17.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Skötselplan för naturreservatet Risveden etapp II. Beslut 1994-12-12.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

4010 Fukthed med klockljung

Beskrivning: Fukthed med klockljung bland de dominerande kärlväxtarterna i fältskiktet. Torvdjup mindre än 3 dm. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30%. Naturtypen är präglad av störning i form av hävd och/eller vattenståndsfluktuationer. Naturtypen har främst utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar, men återfinns även i kantzonen mot myrar, sjöar och vattendrag. Arter som gynnas av hävd och/eller vattenståndsfluktuationer skall finnas. Naturtypen är känslig för igenväxning, kalkning, gödsling och förändringar i hydrologin.

Det är inte klarlagt var och i vilken omfattning naturtypen finns i området.

Bevarandemål: Areal:
- Arealen fukthed med klockljung ska vara minst x hektar eller öka.

Struktur och funktion:
- Minst x (95 %) ha ska vara välhävdade varje år vid vegetationsperiodens slut. (med ”väl hävdad” menas som regel att hävden varit så god att ingen skadlig ansamling av förna skett).
- Andelen bar jord ska vara minst x %.
- Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap (det vill säga som haft en funktion i den äldre markanvändningen och präglats av denna) ska vara högst x (<5 %). Vedartad igenväxningsvegetation förekommer ej.
- x (95) % av fuktheden har en ostörd hydrologi. Samtliga diken med avvattnande effekt ska vara igenlagda senast år x (2030), med undantag för kulturhistoriskt värdefulla diken.

Typiska arter:
- Minst x av de typiska kärlväxtsarterna (klockljung, klockgentiana, strandlummer, myrlilja, granspira) ska förekomma i minst y % av provytorna.

Negativ påverkan: - Igenväxning av buskar och träd.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall och luftburna föroreningar.
- Hydrologiska förändringar, genom t ex dikning eller täktverksamhet i anslutning till området.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten.

Bevarandeåtgärder: - Återkommande röjning av buskar och småträd.
- Eventuellt införa hävd med betesdjur.
- Utred dikning och täktverksamhet i nära anslutning till området.
- Eventuellt naturvårdsbränning.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras senare

Uppföljning: Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7110 Högmossar*

Beskrivning: Naturtypen omfattar mossar som tydligt höjt sig över omgivningen. Vattenförsörjning sker genom direkt nederbörd. Hydrologin är intakt i huvuddelen av mossen. Torvproduktion sker men nettotillväxten kan ha upphört genom naturlig oxidation. Högmossen har en perenn vegetation som ofta domineras av ris och vitmossor. Martallar är vanliga, gölar strängar, tuvor och dråg kan förekomma och ofta omges själva mosseplanet av randskog och lagg. Högmossar är känsliga för förändringar i hydrologin och hydrokemin.

Mindre våtmark finns insprängt här och var i hela området. En lite större mosse, Långemossen, finns i områdets västligaste del. Det är inte klarlagt exakt var och i vilken omfattning naturtypen finns i området.

Bevarandemål: Areal:
- Arealen högmossar ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion:
- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
- Trädsiktets täckningsgrad ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter:
- Minst x av de typiska kärlväxarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: - Hydrologiska förändringar
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen i närheten av objektet. Dessa ämnen kan nå mossen via luftburen deposition och ge drastiska förändringar av vegetationen på mossen.
- Transporter och anläggning av skogsbilvägar i närheten av objektet. Detta kan ge körskador med förändrad hydrologi som följd.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder: - Utred åtgärder som dikning och andra markavvattande åtgärder samt dämning och i nära anslutning till området.
- Utred övriga aktiviteter som vägbyggen, markexploatering samt spridning av kalk och aska eller gödningsämnen i nära anslutning till området.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras senare

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: Öppna eller mycket glest skogsbevuxna myrar av typen svagt välvd mosse, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn. Mossar och kärr av varierande storlek förekommer över hela området. Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och skogsbruksåtgärder.

Mindre våtmark finns insprängt här och var i hela området. En lite större mosse, Långemossen, finns i områdets västligaste del. Det är inte klarlagt exakt var och i vilken omfattning naturtypen finns i området.

Bevarandemål: Areal:
- Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion:

- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
- Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter:

- Minst x av de typiska kärllväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-

Negativ påverkan: - Hydrologiska förändringar
- Spridning av kalk, aska eller gödningsämnen i närheten av objektet. Dessa ämnen kan nå mossen via luftburen deposition och ge drastiska förändringar av vegetationen på mossen.
- Transporter och anläggning av skogsbilvägar i närheten av objektet. Detta kan ge körskador med förändrad hydrologi som följd.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder: - Utred åtgärder som dikning och andra markavvattande åtgärder samt dämning och i nära anslutning till området.
- Utred övriga aktiviteter som vägbyggen, markexploatering samt spridning av kalk och aska eller gödningsämnen i nära anslutning till området.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras senare

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

8110 Silikat-rasbranter

Beskrivning: Natyrtypen utgörs av branter där vegetationen domineras av mossor, lavar och ormbunksväxter. I vissa lägen förekommer artrikare växtsamhällen och ett stort lövträdsinslag. I området finns rasbranter dessa kan vara viktiga tillhåll för rovfåglar. Natyrtypen är känslig för skogsbruk, förändrad hydrologi, luftföroreningar samt utebliven eller för stor störning.

Det är inte klarlagt var och i vilken omfattning naturtypen finns i området.

Bevarandemål: Eventuellt utgår denna naturtyp.

Areal

-Arealen silikat-rasbranter ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion

-Andelen vegetationsfri mark (exklusive skorplavar) är minst x %.

-Träd- och busktäckning ska understiga x %, varav sälg, rönn och asp utgör minst x %.

Typiska arter

-Förekomsten och täckningsgraden av typiska lavar och kärlväxter är x %.

Negativ påverkan: - Igenväxning till följd av en mera stabiliserande vegetation.
- För liten omfattning av tramp eller för mycket tramp i branter, såväl från människor som från djur.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten.

Bevarandeåtgärder: - Viss röjning
- Måttlig störning i form av tramp av människor och djur.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras senare.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning:

Naturskog som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktioner. Ungskog har skapats naturligt efter brand eller stormfällning.

I Risveden utgörs naturskogen av barrblandskog med tall som dominant och med inslag av gran och björk samt lokalt asp, oxel och unglantar av ek. Skogen är olikåldrig och har naturskogskaraktär med en äldre vidkronig tallgeneration och en något yngre trädgeneration med främst gran och björk. Riklig förekomst av avdöende en vittnar om det tidigare öppna landskapet. Torrakor och lågor av framförallt tall förekommer talrikt. På kartor från 1840-41 visas att största delen av området varit av öppen ljunghedskaraktär och skogslöst, dagens skog utgör därför första nya skogsgenerationen som uppkommit efter självföryngring och har en ålder av 80-180 år. Skogsbruk har bedrivits nästan enbart i form av plockhuggning och lättare gallring under 1940-50-talet och tidigare.

Skogstypen varierar från hällmarkstallskog på torr mark med ett fältskikt av ljunghed och renlavar, till blåbärsgrenskog i fuktigare partier, och sumptallskog. Granskogar finns i det södra och norra området. De är mestadels unga, planterade eller gallrade. Det finns dock några äldre bestånd av gran med epifytiska lavar som gammelgranslav, blodlav, grynnig nållav och kattfotslav. I de små branterna i kanterna till de stora höjdplåtarna finns lövträd som björk, asp, ek och rönn. I denna miljö finns lågor och torrträd som hyser en rik förekomst av trädsvampar och insekter. På asparna växer bl a slånlav, skrynkellav, korallblylav och rävticka.

Naturvärdena är knutna till naturlig dynamik och orördhet. Naturtypen är därför känslig för skogsbruk, förändrad hydrologi och avsaknad av skogsbrand.

Naturtypen finns utspridd i hela området. Det är inte klarlagt exakt var och i vilken omfattning naturtypen finns i området.

<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealen västlig taiga ska vara minst x ha eller öka. <p>För undertyperna gäller att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x ha eller öka. - Arealen lövrik barrnaturskog, lövbrännor och andra lövdominerade taigatyper ska vara minst x ha eller öka. <p>Struktur och funktion:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.) - På mer än x (90) % av arealen ska lövträdsandelen i granskogar vara minst x %, varav lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x %. - Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området. - Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.) - Efter brand ska det finnas för yngning av tall, i undergrupp tallskog av lingonris-typ, 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna. - Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattnande effekt. <p>Typiska arter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna. - Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna. - Minst x av de typiska kärlväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
<i>Negativ påverkan:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Brist på bränder - Igenväxning av gran i lövskogar och flerskiktade tallskogar <p>Se de för området beskrivna gemensamma hoten.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Plan för naturvårdsbränning i regionen - Eventuellt viss naturvårdsinriktad röjning <p>Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	Formuleras senare
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsviðare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

91D0 Skogbevuxen myr*

Beskrivning: Skogbevuxen myr med tall eller sumptallskog förekommer spritt över hela området. I dag saknas en exakt beskrivning om var man kan hitta denna naturtyp inom området samt vilka arter som är knytta till den.

Naturtypen är känslig för förändrad hydrologi och hydrokemi samt skogsbruk.

Bevarandemål: Areal:
- Arealen skogbevuxen myr ska vara minst x hektar.

Struktur och funktion:
- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död/levande ved ska i objektet uppgå till minst 1:5)
- Hela arealen skall ha ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter:
- Minst x av de typiska kärleväxarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se de för området beskrivna gemensamma hoten.

Bevarandeåtgärder: Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras senare

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

A001 Smålom; *Gavia stellata*

Beskrivning: Smålommen är beroende av en kombination av fiskrika vatten där den hämtar sin föda och fisktomma skogstjärnar där den häckar. Dess föda är främst småvuxen mört- eller laxartad fisk eller siklöja, fisken ska vara småvuxen upp till 20 cm. Under häckningstiden utsträcks provianteringsstureorna till fiskrika vatten upp till cirka 10 km. Smålommen väljer häckningplatser med minimal mänsklig störning ofta små fisktomma skogstjärnar och myrgölar med flacka, gungflyartade stränder och med små gungflyholmar. Arten är störningskänslig främst under ruvningen.

Arten är känslig för mänsklig störning, främst orsakat av friluftsliv på häckningsplatserna under maj-juli.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Störning från friluftslivet på häckningsplatserna under häckningstiden.
- Försurning av fiskevatten som leder till utglesade bestånd av bytesfisk och en förhöjd halt av kvicksilver i äggen.
- Bristande kunskap om hur många smålommar det finns i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder:

- Undvik vandringsleder och rastplatser i närheten av smålommens häckningsplatser.
- Kalka fiskevatten om det finns risk för försurning och utglesade fiskbestånd. Ej häckningstjärnar som eftersom strandvegetation och boplatser kan komma att påverkas negativt.
- Inventering av antalet smålom i området.
- Undersöka artens häckningsstatus i området.

Smålommen är fredad (3 § i jaktlagen (1987:259)). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Enligt 1 a § Artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Artskyddsförordningen (1998:179) förbjuder import, export och försäljning av levande och döda exemplar av smålom, samt förvaring av levande exemplar. (Vissa undantagsregler finns angivna i artskyddsförordningen). Vid avverkning, etablering av vindkraftsanläggning eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB krävas.

Smålommen är upptagen i bilaga II (strängt skyddade djurarter) i Bernkonventionen (konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö). Den är även upptagen i bilaga 2 i Bonnkonventionen (flyttande arter) och i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A094 Fiskgjuse; *Pandion haliaetus*

Beskrivning: Fiskgjusen är beroende av tillgång till öppet vatten med fisk inom det område den häckar. Den fångar endast ytligt gående fisk ned till en halv meters djup. I områden med enbart oligotrofa sjöar kan sämre tillgång på fisk medföra lägre reproduktion bl a beroende på att gjusarna måste jaga över större arealer. Jaktframgången kan också minska om vattnet är alltför grumligt. Fiskgjusen kan jaga upp till någon mil från boplatser. Fiskgjusen är beroende av lämpliga träd för sitt bobygge. Det vanligaste trädet som används är en plattkronad kraftig tall där fiskgjusen bygger ett stort risbo i toppen. Enstaka bon kan placeras i kraftledningsstolpar, stora torn eller på stora stenar i sjöar och vattendrag. Fiskgjusen är störningskänslig vid boplatserna.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Bristande kunskap om hur många fiskgjusar som finns i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsplatser och häckningsframgång.
- Friluftsliv med sportfiske, kanoting, bad, rastplatser och vandringsleder i boets omedelbara närhet stör häckande fiskgjusar.
- Skoglig eller annan verksamhet i områdets närhet stör fiskgjusarna under häckningen.
- Försurning av sjöar kan medföra sämre födotillgång samt en ökad exponering för giftiga metaller.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder:

- Inventera antalet fiskgjusar som finns i området.
- Inventera häckningsplatserna och undersöka häckningsframgången i området
- Flytta friluftslivet bort från boplatser där fiskgjuserna häckar minsta avståndet till boplatserna bör ej understiga 100m.
- Skoglig eller annan verksamhet bör undvikas inom en kilometers radie runt boet under april-maj (inledande delen av häckningen).
- Kalka fiskevatten om det finns risk för försurning och utglesade fiskbestånd.
- Uppsättning av boplatser om tillgången på boträd är liten, eller om störningen är för stor på vissa platser så att boplatserna måste flyttas.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A108 Tjäder; *Tetrao urogallus*

Beskrivning: Tjädern förekommer i skogsmiljöer med äldre olikåldrig barrskog med lövinslag och välutvecklade bärrismattor. Arten kräver större sammanhängande skogsområden med en stor variation ifråga om successionstadier och våtmarker för att den skall finnas i livskraftiga bestånd. Arten är dessutom starkt traditionsbunden till speciella spelplatser, dessa bör identifieras. Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Tjädern är känslig för skogsbruk som fragmenterar landskapet och skapar monokulturer. Den är också känslig för störning under speltid.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Bristande kunskap om hur många tjädrar som finns i området
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus
- Bristande kunskap om var tjäderns spelplatser finns
- Jakt utgör ett hot mot arten, tjäderjakt utarrenderas dock inte i dag.
- Vandringsleder, stigar och rastområden nära spelplatser

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder: - Inventera antalet tjädtrar i området
- Undersöka artens häckningsstatus i området
- Undersöka tjäderns spelplatser i området
- Besluta om förbud mot tjäderjakt i området och föra in i reservatsföreskrifterna.
- Undvik vandringsleder, stigar och rastplatser nära spelplatser

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A217 Sparvuggla; *Glaucidium passerinum*

Beskrivning: Sparvugglan behöver tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål från större hackspett eller tretåig hackspett. Den optimala häckningsmiljön är gammal flerskiktad grandominerad blandskog med rik förekomst av grova lövträd. Den förekommer även i lämpliga boträd på hyggen, igenväxt inägomark och rena produktionsbestånd. Födan består av gnagare och småfåglar. Sparvugglan är känslig för minskad tillgång på lämpliga boträd.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: - Bristande kunskap om hur många sparvugglor som finns i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.
- Liten tillgång på boträd med hål, stora lövträd

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder: - Inventera antalet sparvugglor i området.
- Undersöka artens häckningsstatus i området.
- Skapa nya boträd genom att främja lövskogsmiljöer med en potential för gamla hålträd. Tex lövbrännor.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A223 Pärluggla; *Aegolius funereus*

Beskrivning: Pärlugglan behöver höga tätheter av smågnagare för att få god häckningsframgång. Födan kan bestå av sork, skogsmöss, näbbmöss och småfåglar. Sparvugglan behöver tillgång på lämpliga boplatser i form av gamla bohål helst av spillkråka men även av gröngöling och större hackspett. Bra bohål är en bristvara och hannarna försöker därför stanna året runt i häckningsreviret. Den kan även häcka i holk. Pärlugglan häckar helst i äldre granskog med små luckor och öppningar men även i barr- och lövblandskog med tall, björk och asp. Ofta påträffas den i gränsområden till hyggen och inägor samt kring större myrar där födotillgången troligen är större. Sparvugglan är känslig för avsaknad av smågnagartoppar samt för liten tillgång på lämpliga boträd med håll.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan:

- Bristande kunskap om antalet pärlugglor i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.
- Liten tillgång på boträd med håll.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder:

- Inventera antalet pärlugglor i området.
- Undersöka artens häckningsstatus i området.
- Sätta upp holkar där pärlugglan kan häcka.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A224 Nattskärria; *Caprimulgus europaeus*

Beskrivning: Artens förekomst och häckningsstatus inom området bör undersökas mer systematiskt. Arten häckar i huvudsak i gles luckig tallskog på sandig mark eller hållmarker, ofta i anslutning till små hyggen, gläntor, brandfält eller torra impediment. Arten lever i huvudsak på större nattflygande insekter och födosöker i stor utsträckning i öppna områden. Jordbruk i skogslandskapet bidrar med föda i form av en divers fjärilsfauna. Artens häckningsmiljöer har försvunnit i en stor utsträckning när glesa talldominerade bestånd växt igen och tallbestånd ersatts av gran. Nattskärria är känslig för att glesa, luckiga tallskogar växer igen och ersätts av gran. Samt att andelen jordbruk i skogs- och mellanbygder minskar och landskapet blir allt mer slutet.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: - Bristande kunskap om hur många nattskärror som finns i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.
- Igenväxning av områdets öppna miljöer vilket leder till en utarmad fjärilsfauna och minskat födounderlag.
- En ökad slutenhet och övergång från tall till gran i skogsmark minskar mängden lämpliga häckningsplatser.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten

Bevarandeåtgärder: - Inventering av antalet nattskärror i området.
- Undersökning av artens häckningsstatus.
- Bevara öppna miljöer i området genom t ex hävd, bränning och röjning av inväxande träd och buskar.
- Röjning och uthuggning av gran och visst triviallöv i lämpliga tallbestånd.
- Naturvårdsbränning av stående skog.

Se de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A236 Spillkråka; *Dryocopus martius*

Beskrivning: Spillkråkan är något av en nyckelart i boreala och nemoboreala skogsekosystem genom att den årligen producerar ett stort antal bohål lämpliga för större hålhäckande fåglar och däggdjur. Spillkråkan födosöker ofta lågt i träd på stubbar gärna i rotrotad gran efter hästmyror. Den häckar i grov asp, tall eller bok. Spillkråkan är känslig för skogsbruksåtgärder som avverkar och avlägsnar grova träd och skadade träd från skogen, dessutom finns en stor brist på lövskogar av naturskogskaraktär, detta missgynnar spillkråkan.

Bevarandemål: Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.

Negativ påverkan: - Bristande kunskap om hur många spillkråkor som finns i området.
- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.

Se de för området beskrivna gemensamma hoten.

Bevarandeåtgärder: - Inventera antalet spillkråkor i området.
- Undersöka artens häckningsstatus i området.
- Undersöka och dokumentera förekomst av boträd och gamla lövskogsmiljöer. I brist på lövskog bör lövbrännor skapas i lämpliga områden. Dessa bör dock planeras på landskapsnivå.

Bevarandestatus: Formuleras efter att basinventeringen genomförts.

Uppföljning: Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare

A320 Mindre flugsnappare; *Ficedula parva*

<i>Beskrivning:</i>	Mindre flugsnappare häckar i ogallrade naturskogsmiljöer med stort inslag av lövträd. Ofta föredrar den tämligen slutna och fuktiga bestånd längs stränder och i lövrika sumpskogar. Den behöver tillgång på lämpliga bohål i döda träd, större trädhåligheter eller gamla hackspettshål. Arten hävdar revir inom ett område i storleksordning 1-5 ha. Arten är en flyttfågel som övervintrar i Indien eller Afrika. Arten är känslig för brist på lövrika sumpskogar och gamla lövskogar.
<i>Bevarandemål:</i>	Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.
<i>Negativ påverkan:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Bristande kunskap om hur många flugsnappare det finns i området under häckningsperioden.- Bristande kunskap om artens häckningsstatus.- Brist på lämpliga häckningsmiljöer generellt sett.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<ul style="list-style-type: none">- Inventera antalet mindre flugsnappare i området.- Undersöka artens häckningsstatus i området.- Undersöka och dokumentera lämpliga häckningsmiljöer för arten. I brist på lövrika sumpskogar bör en restaurering av dessa ske.
<i>Bevarandestatus:</i>	Formuleras efter att basinventeringen genomförts.
<i>Uppföljning:</i>	Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare
